עלון קיבוץ גיר־אלידו

גיליון 503 / 4 ינואר 2012 י"ב טבת תשע"ב

נתן זך

האישיות הפוליטית

הָאִישִׁיוּת הַפּוֹלִיטִית סָגְרָה אֶת הָעִתּוֹן, נֶעֱרָה
מֵעַט אֵפֶר עַל הַשָּׁטִיחַ וְאַחַר שָׁקְלָה אֶת הַמַּצָּב:
הֶהָיָה מַעֲשֶׂהָ מֵעַט וְאִם רַב

וּמַה יָּבִיא יוֹם מָחָר בִּכְנָפָיו,
הַאִם תֵּאָלֵץ שׁוּב לָצֵאת לַקְּרָב
כְּנֶגֶד כָּל הַמַּתְּינִים כְּבָר בַּפֶּתַח
וְהַאִם עוֹד מְצַפִּים מִמֶּנָּה לְחִדּוּשׁ,
בִּקְצָרָה: לָסֶגֶת בְּכָבוֹד אוֹ לְהִתְמַכֵּר לְיֵאוּשׁ:

הַפָּנְסְיָה הַנּוֹחָה וְכָל שְׁאָר הַהֲטָבוֹת
כְּמוֹ כַּרְטִיסֵי חִנָּם בְּמִטוֹסִים וּבְרַכָּבוֹת
וְהַאִם יַשְׁאִירוּ בְּיָדָיו אֶת הַמְּכוֹנִית
אוֹ רַק אֶת זוּגָתוֹ וַחֲתֻנָּיו?
בִּקְצָרָה, הַאִם יִשָּׁאֵר אִישִׁיוּת, אוֹ רַק אָדָם
שֶׁהַיּוֹם הוּא פ׳ה וּמָחָר הוּא שָׁם
וְכָל הַשְּׁאָר רוּחַ שְׁטוּת.

מתוך: כל השירים ושירים חדשים
בהוצאת הקיבוץ המאוחד / ספריית הפועלים

נר זכרון

לזכרם של החברים שאינם עימנו

עפר ברלס - 8 שנים למותו
חיים סגל - 9 שנים למותו
עודד נסל - 3 שנים למותו
זבולון לביא - 14 שנים למותו
עמרי לביא כבר 25 שנים

גבר הולך לאיבוד

מלים ולחן : שלמה ארצי

גבר הולך לאיבוד דרך מרפסת,
בין שיחי השרך.
הוא מתנדנד כשהרוח נכנסת.
הוא נעזב,
הוא נושר בסתיו,
אל תהיי כועסת,
הוא מאוהב.

תבואי אליו לפעמים,
הוא נרגע כשאת פה.
יש לו דרכים משונות,
את אוהבת אותו.

גבר עוזב לפעמים דרך מרפסת,
מזמזם שיר ישן,
נפצע בעורפו מעץ השסק,
נצבט בשושן,
בוץ דבק בעקביו, אל תהיי כועסת,
הוא מאוהב.

הוא בא אליך לפעמים,
את נרגעת כשהוא מלטף,
יש לו דרכים משונות,
לומר לך שהוא אוהב.

יש לפעמים שריק על המרפסת,
כמו יום שבת,
ורוח דרומית בשקט נכנסת,
ואף אחד.
את חושבת עליו,
וחתול בעשב, בורח זנב...

שיבוא אלייך פתאום,
ישתוק, ילטף,
יש לו דרכים משונות,
לומר לך שהוא אוהב.

דבר העורכת

עלון ראשון לשנת 2013 , שוב ציוני הזמן המנסים לתת משמעות למה שעברנו, ומנסים להפיח תקווה שבשנה הזו יקרו דברים יותר טובים. איך בדיוק משפיעה העובדה שאנחנו משנים ספרה על הדברים שקורים?

אולי פשוט אנחנו נתלים בכל מה שעשוי להביא שינוי? בעוד זמן קצר נלך לקלפי. האם הציבור הישראלי יבחר בדרך של שינוי? תמיהה.

דבר העורכת הפעם נכתב לכבוד **שלי בורץ**, האחת והיחידה, שהחליטה לפרוש מ"בנירי", החלטה שגורמת לי צער גדול. קיבלתי את שלי "בירושה". הכישרון, החריצות, המיומנות, הדייקנות ועומק המחשבה סייעו בידי רבות. מקומה של שלי לא היה רק בעיצוב. היא עזרה לי גם בשיקולי עריכה, והעיטורים שהוסיפה לעלון נתנו עוד מימד. עין בוחנת, אוהבת, מבקרת, ועם חוש הומור עדין וחכם. זהו, שלי קבעה עובדה.

אז למרות שההחלטה קשה לי, אנצל את הדף הזה כדי לומר לשלי תודה ענקית על כל העבודה, שעות רבות מידי חודש, והכל בהתנדבות.

ובאותה נשימה – אני זקוקה מאוד מאוד לעזרה בתחום הגרפי. מי שמוכן – אנא פנו אלי.

ובנשימה הבאה – חוזרת על הבקשה לחומרים לעלון – בכל נושא העולה על דעתכם. כדי ש'בנירי' יהווה מוקד עניין, נדרש שאנשים נוספים ייטלו בו חלק. כולם מוזמנים להשתתף.

ומה הפעם – ראיון מרכזי עם יעקב שקד – אדם שכבר שנים נמצא במרכז העשייה בקיבוץ, נוכח ונראה. הפעם, גם מחשבות וזיכרונות שלא תמיד גלויים לעין כל.

פינת הארכיון הוקדשה הפעם לחצר בית הילדים. החומר שנאסף ונכתב ע"י עתליה שופך אור על עשייה חינוכית רבת חשיבות שעומדת מאחוריה מחשבה מעמיקה על הילדים והצרכים ההתפתחותיים שלהם. כתבה שמאפשרת לנו להבין מעט מן החשיבות של החינוך בגיל הרך, והכבוד הראוי למחנכים (מחנכות בעיקר) בעבר ובהווה.

המדורים הקבועים: 'משולחנו של המזכיר' ו'רכיליזה' נטלו חופשה קצרה, נקווה לראותם שוב בעלון הבא.

מה עוד נמצא – מפרי עטו של קוני, וסיפורו המתומצת לשני עמודים של אברהם תקומי.

שתהייה לכם קריאה מהנה, נטע

עורכת ראשית: **נטע בארי**
ארכיון: **עמיקם רגב**
מערכת: **ליזה בוחסירה, עתליה אייל, הדסה ראובני, דור הורביץ**

מכתבים למערכת ניתן לשלוח לאי-מייל BANIR@NIREL.ORG.IL
או להכניס לתא דואר מספר 40.

מחכים לשמוע מכם...

להערות, רעיונות, דעות וסתם לראות את העלון בצבעוני - כנסו לאתר הקיבוץ
(ובדרך תמצאו גם כתבות, סקרים, תמונות, הודעות ועוד ועוד)

www.nirel.org.il

על כוס קפה

עם יעקב שקד

ההתחלה לא מבשרת טובות: הטייפ מקלקל את הקסטות, את מצלמת הוידיאו אני לא יודעת להפעיל, הסוללה ריקה, כמה טלפונים לעוזי, עד שמסתדר. שופכת קפה מרוב לחץ, ותוך כדי מסבירה לשקד את הכללים של הראיון. התקלות הטכניות מסתיימות, וזהו. מתחילים. ההמשך זורם. שקד יודע לספר, ולשונו קלה.

אני רוצה לחזור אתך אחורה, בערך שנה, לשבעה של אמא שלך. נכנסתי לבית שלך, ואז הבנתי שאין לי מושג מאיזה עולם באת.

אני בן אמצעי למשפחה מרובת ילדים. ההורים שלי הגיעו לארץ בשנת 1951, אני נולדתי בארץ, הראשון מבין הילדים שנולדו בארץ. בהתחלה המשפחה הגיעה לחיפה, שער-עלייה. אח"כ עברנו לגדרה, שם נולדתי, משם לירושלים ומשם לבית-שאן. (מעברים לפי העבודה של אבא שלי.) בבית דברו צרפתית ועברית. גדלתי בבית שאן, ובתחילת כיתה י"א, (אחרי תחילת שנת הלימודים) עברתי לפנימייה צבאית בהרצליה.

בפנימייה הכשירו אותנו למודיעין. אספו חבר'ה צעירים מכל הארץ, ולימדו אותנו. הייתי שם שנה ושמונה חודשים.

האם אבא שלך רצה לסדר לך עתיד?

אבא שלי היה איש מפא"י, עם הרבה קשרים. (יש לנו בבית תמונות שלו עם בן גוריון.) הוא רצה שהילדים שלו יעשו משהו עם עצמם, חשב שבבית-שאן אין עתיד. לא ידעתי אפילו מה אני הולך לעשות, בשבוע הראשון לא הבנתי איפה אני נמצא, העלו אותנו על מדים של צה"ל, עוזי צמוד 24 שעות ביממה, משטר קשה. למדנו המון שעות. בכיתה היו כ- 20 בנים, יוצאים פעם בחודש הביתה. בהתחלה היה לי קשה, רציתי לחזור הביתה, כל יום ביקשתי לחזור הביתה, אבל לא נתנו לי, לא הצבא ולא המשפחה. אמרו לי: אתה עושה מה שאומרים לך. לאט לאט התרגלתי. אח"כ התפתח הווי, וכבר נקשרתי לאנשים. כשנתנו לנו נשק ואימוני ירי היה לי מעניין. תוך כדי הבנו למה אנחנו מיועדים. אבא שלי לא סיפר לאמא שלי בדיוק, ואני לא בטוח שהוא בעצמו ידע. זה נמשך שנה ושמונה חודשים.

הייתה לי ידידה חמודה בכפר סבא ורציתי לבקר אותה. בשנת 68 לאורך רחוב ויצמן היו 3 מנורות, וזה היה סיפור לצאת מהבסיס ולהגיע לכפר סבא. איכשהו הגעתי, וברחוב פגשתי בחור בשם אשר שהיה אתי ביסודי.

"אני נמצא בקיבוץ ניר אליהו בגרעין."

"מה זה גרעין? תסביר לי"

ככה דיברנו ואמרתי לו: "מחר אני בא לקיבוץ." למחרת זה לא הסתדר, כי כשהגעתי אליה הסתבר שהיא לא הייתה בבית. אז כשבאתי אליה ביום אחר, החלטתי ללכת ברגל לניר-אליהו. זה היה יום שישי 10 בבוקר. הראשון שפגשתי היה ששון נמרודי. שאלתי אותו: "איפה אשר?"

הוא אמר לי: "כולם בעבודה. אתה לא תמצא את אשר. אני עובד ברפת, קוצר. בוא תשים את הדברים אצלי בחדר, תיסע אתי לרפת, ואח"כ ניפגש בארוחת צהריים עם כולם."

אני נוסע אתו לרפת, פעם ראשונה בחיים שלי שאני על טרקטור. הגענו לרפת, הוא אומר לי: "בוא תנהג." את יודעת מה זה עושה לילד? הרגשתי שאלוהים הוא התלמיד שלי, וכולם נמלים בשבילי. היה טרקטור פורד שקוצר את התלתן, ומשפך שזורק לעגלה. הוא נתן לי לנהוג וישב על הכנף. צחק אתי. הרשים אותו שהייתי עם מדים. כל הזמן נגע במדים, ואותי לא עניין כלום, הייתי מאושר, הכל התבלבל לי בבת אחת.

הגענו לארוחת צהריים, הוא הכיר לי את החבר'ה מהגרעין. ואני הייתי מוטרד, מה אני עושה, איפה אני ישן, איך אני חוזר.

אמרתי: "תגיד לי, מה אני עושה כדי להיות אתכם בגרעין?"

"מה הבעיה? יש לנו מזכירות, תדבר אתם"

אמרתי: "אני רוצה."

"בסדר, אבל אתה באמצע לימודים."

אמרתי: "ואם אני מסדר הכל אני יכול לבוא לפה?"
באותו לילה ישנתי בחדר עם ששון שיקלי וקוני. (בפינת נוער, איפה שהייתה הקוסמטיקה.) הביאו לי מיטה מתקפלת שעמדה באמצע החדר.
כשהגעתי חזרה לפנימייה, נגשתי לאחראי ואמרתי לו שאני רוצה לעזוב. הוא אמר לי שאין דבר כזה, רק מתים יכולים לעזוב. פה התחיל בלגן גדול. באותה שבת יצאנו הביתה. אמרתי להורים שאני לא נשאר, לא יעזור כלום. רבתי עם אבא שלי. אבל בסוף השתחררתי משם.
אהבתי כל כך את החיים בקיבוץ. אבא שלי כעס. כל הזמן ניסו למשוך אותי בחזרה. אבל אחרי כמה שנים אחי אמר לי שמזל שעזבתי, כי הוא ידע מה היה מיועד לי. לא שאלתי אף פעם את אבא שלי אם הוא ידע מה הייתי אמור לעשות. לא הייתה פתיחות עם ההורים. הוא כעס מאוד, הוא שילם המון כסף, אבל זו הייתה בעיה שלו, הוא דחף אותי לשם, אני לא רציתי.

אולי אבא רצה שתתערה בארץ?
לא, אבא היה איש אמיד מאוד בחו"ל. מימן לא מעט ספינות של עולים ששטו ממרוקו לצרפת באופן לא לגאלי. (משם הפליגו באניות גדולות לארץ) והוא היה בקשר עם שליחים של המדינה בארגון המבצעים האלה: להוציא את האנשים מקזבלנקה, להעביר אותם לעיר החוף – יוסף ידע לפתור את הבעיות הכספיות. לא הייתה לו בעיה כלכלית, גם לא בארץ. הוא מאוד הזדהה עם המערכת. במלחמת קדש הוא כבר השתתף כחייל. ואז הגעתי מהפנימייה לקיבוץ. הייתי בחור נאה מאוד, הבנות פה שגעו אותי. התיישבתי פה, והבאתי את המלבושים שלי. בימים של אז היו לי בגדים מאוד יפים, חולצות עם צווארון סיני, אף אחד לא התלבש ככה, פה כולם הלכו כמו חוראנים, בגדי עבודה. זה הטריף אותן. לימים הבנתי שהגזמתי במלבושים, בנעליים, אז כשנסעתי הביתה התלבשתי יפה, ופה - כמו כולם. השתלבתי מהר מאוד, לא הייתה שום בעיה.

עשרה ימים ראשונים עבדתי במכוורת עם אשכול, אח"כ ברחתי מהדבורים. הגעתי לפרדס ועבדתי עם ברוך. (שנים הרבה עבדנו יחד אחרי שהשתחררתי מהצבא)

בצבא ב- 1969 הספקתי להיות בהתשה. כל הגרעין היה בקלי"ה. לקחו חיילים, ואני ביניהם, להחליף את אלה שישבו בתעלה בצו 8. (למשל שלומי ומשה לנגשטטר). אנחנו לא ידענו מה זה פיצוצים, אפילו רימון לא זרקנו. ביום הראשון שהגעתי לתעלה – 400 פגז. לא דברתי איזה שבוע, הלם מוחלט. 11 שבועות הייתי במוצב קוברה. היה לא קל. היה לנו טנק והיה שופל די-9 שהיה מרים את הסוללות. היה חם, ישנו בשפניות, לא מים להתקלח, בקושי מים לשתיה. כל החיילים היו נשוכים מהחולדות שאסור להרעיל אותן. אסור היה לעמוד בחצר שני אנשים ביחד, באוכל – רק טבח וחייל, אסור להתקבץ. אי אפשר לצאת הביתה, אלא אם מישהו בא להחליף אותך, נוסעים עד רפידים עם הטנק. בשבוע האחרון התחתונים עמדו לבד. בתום התקופה באתי לקלי"ה, הצטרפתי לכולם. (שם עשו מארבים, בט"ש). באוקטובר 72 השתחררנו.

אחרי כמה חודשים מרים ואני התחתנו. באפריל 73 יעל נולדה.
באוקטובר 73, יום כיפור, בשבת ב- 11:45, הלכתי לחדר-אוכל לתפוס מקום, מרים באה עם יעל בעגלה. איך שהגעתי לקחת אוכל, הגיעה מונית עם רב סרן ונהג: "שקד בוא, יש מלחמה." אמרתי: "תנו לי להגיד שלום לאישה, לארגן תיק." לא אכלתי צהריים.
הגענו למחנה יפתח בצפון, היינו פל"סר של הצנחנים שהושאלנו לשריון. כולנו קיבוצניקים, (רק שני מכונאים עירוניים) רובם מהעמקים, נווטים טובים, קשקשנים, מתנשאים. נעליים אדומות בין שריונאים. כבר במילואים שהיו כמה חודשים לפני המלחמה אמרו לנו שנתאמן עם השריון. הסכמנו להישאר אתם. המ"פ מינה אותי למ"מ (למרות שלא הייתי קצין), וככה נכנסנו למלחמה.

...על כוס קפה עם יעקב שקד

היינו בתנועה לרמת הגולן. קיבלתי מקלעון, בלי תחמושת. אני זוכר שהנשק הראשון שלקחתי היה קלצ'ניקוב, נשק של סורי שנהרג. הסורים רצו מהר קדימה, הם לא האמינו שהם יכולים לכבוש את כל הרמה ביום אחד. הקומנדו שלהם היה בכל מקום. בסינדיאנה התנהל קרב קשה עם הקומנדו הסורי, ואותנו שלחו למשימה באזור, שם נפגע הג'יפ השני שלי בזמן שעקף אותי. פעם ראשונה שניצלתי. קיבלתי את החיים במתנה, יותר מפעם אחת.
המשימה שלנו לא הייתה להילחם, אלא לבצע שליחויות, להסיע מפקדים לישיבות, לחלץ טייסים שצנחו, דברים כאלה. הנסיעות היו בתוואים שבהם ארבו לנו חיילי קומנדו, נסענו בחושך, עם החבר'ה שלנו שהיו נוטים מעולים. היינו צריכים להוביל דרגים קדימה ולסגת בחזרה. במלחמה היו רגעים קשים מאוד.
כל אותו זמן אין קשר עם הבית. אחרי שבועיים שלושה יצאתי הביתה לחופשה עם הג'יפ. זה היה יום שישי, ובשבת כבר חזרתי לצבא. כשהשתחררתי יעל כבר הייתה בת 7-8 חודשים. (השתתפתי גם במלחמת לבנון בשנת 1982).

אחרי המלחמה חזרתי לעבוד בפרדס. בשנים 76-75 למדתי (על חשבוני) אלקטרוניקה, אח"כ קיבלתי לימודים מהקיבוץ – לימודי חשמל ברופין. חשמל דיבר אלי יותר, התחלתי לעבוד בחשמליה עם מיקי והלפר. מאז אני פה, מלבד שתי גיחות מעניינות: ללב-אופיר לשמונה חודשים, ולהוד חפר לתקופה של חצי שנה.

לפני שהצטרפת לגרעין הכרת קיבוץ?
המשפחה שלי ידעה מה זה קיבוץ, כי היו קשרים עם הקיבוצים ליד בית-שאן. אבא שלי מאוד לא אהב את זה. כשהודעתי שאני מתחתן עם מרים הוא כל כך כעס שהוא אמר שלא יבוא לחתונה. הוא רצה שאני אמשיך את העסקים שלו, הוא רצה להחליט מה אני אעשה. אני לא הייתי מוותר, מתווכח אתו, עומד על שלי, זו דעתי. המריתי את פיו פעם אחר פעם. ולכן הוא כל כך אהב אותי. בסופו של דבר לחתונה הוא בא, וגם נתן.
כשהתחתנו גרנו בחדר ברווקיה, אח"כ עברנו לדירת חדר וחצי. (היום גרה שם יפעת דנה.) היינו צריכים מכשירי חשמל כמו תנור אפייה, מקרר. אבא שלי אמר – תבוא לעבוד – תקבל. וכך היה. כל שנה הייתי לוקח את החופשה השנתית, עשרה ימים, והיינו נוסעים מרים ואני. הייתי מחליף אותו בערב בעבודה (במסעדה שהייתה לו). וככה כל פעם הבאתי פריט הביתה. אם לא עבדתי – לא היה לי. רק אחרי כמה שנים הוא נתן לי בנדיבות.
ככה חלפו הימים והנה אנחנו בני 60. אבי נפטר לפני 28 שנים, אחרי שראו בטלביזיה את 'ספינת האהבה' הוא הלך לישון, וביקש שאמא תשים לב שהתעורר, והוא לא התעורר. ללא התראה, בריא כמו סוס, בהתקף לב מתוך שינה. הייתי בהלם, זה היה ביום שישי, אחי הגדול דפק בדלת וקרא לי לבוא אתו. נסענו לבית שאן. אמא שלי נפטרה לפני שנה, בשיבה טובה. בשנים האחרונות הייתה בקיבוץ שדה נחום. מוקפת במשפחה. היום אח אחד בא לגור בבית של ההורים. רק הוא בבית-שאן. כולנו מפוזרים בארץ.

לא דברת עם אבא על כל הדברים שקרו?
לא. הוא היה סגור, לא מחייך אל אף אחד, רק אל יעל. הוא היה כל כך גאה ביעל, מחזיק אותה, מסתכל בעיניים הכחולות שלה, היה מאושר שבמאושרים. הוא דאג לי ונתן לי, גם את לימודי האלקטרוניקה הוא שילם בצ'ק. (כשעדיין לא הגיע התור שלי). עד היום אני לא כועס עליו, לא מתעסק במה שהיה.

בוא נחזור לחשמליה. מקום לא פשוט, מי שיש לו בעייה צריך אותך עכשיו, הכל דחוף.
החשמליה עברה מהפך, שינוי, לפני 15 שנה. יכולתי להיות אדיש, נינוח, שיחכו. אני החלטתי שאני לוקח אחריות, ואנשים לא יחכו. אני נותן שירות מהר ככל האפשר, בכל מזג אוויר. היה לי קשה כשעבדתי לבד, דרישות גדולות מכל הכיוונים. הפכתי להיות אדם קשה. הרגשתי שאני נהיה קשה, כי לא עמדתי בלחץ: להגיע לזה, להגיע לזה, לא הספקתי.

אני יודע שתקלה קטנה אצל החבר, שלא הגעת לתקן – מבחינתו אתה חרא. לא משנה מה עשיתי באותו זמן במקום אחר. המצוקה שלי היא נוראית אם אני לא יכול להיענות לחבר. אני זוכר שקלמן היה נכנס בשש בבוקר, ומלמד אותי לעשות סדרי עדיפויות.
גם היום אני מגיע לכולם, לפעמים באיחור. פעם הייתי שליו, יכולתי לשתות כוס קפה עם חבר שאני בא לעבוד אצלו. היום אני לא עושה את זה, לא יכול להרשות לעצמי לבזבז זמן. לפעמים הענפים מחכים לי, אם לפי ההחלטה שלי החבר יותר דחוף. העבודה היא כמו שיניים של מסור: יש פיקים גבוהים ויש צלילה. מלבד חשמל אני מטפל גם בתקשורת, אינטרנט, קירור ומזגנים. ההיכרות הטובה שלי עם המערכת מאפשרת לי לפתור תקלות מאוד מהר. אין לי פריבילגיות למשוך זמן כדי להעלות את המחיר, ואין לי מנייברות. אני מחייב במחירים נמוכים: מחירי שעת עבודה לפי החלטות הקיבוץ, לפי הזמן שעבדתי בדיוק. אני גובה על חלקים את המחיר שבו קניתי, בלי לעשות על זה רווח. מתוך המחיר שאני גובה אני משלם שכ"ד, רכב, שכר עבודה. הענף שלי לא מופרט – לא אגנוב את החבר ולא אגנוב את הענף.

ספר על פרויקטים שעשיתם בקיבוץ מאז שאתה אחראי על החשמליה

* התחלנו בנושא התאורה, עשינו את 38 העמודים הירוקים בכביש הפנימי. מאוחר יותר ירון מור (מהזיקוקים) הביא לי 8 עמודים מעץ, ואז עשינו את השדרה שיוצאת מ'עדן'. השינוי בתאורה גרם לי לרצות לעשות שינויים בקיבוץ.
* כשגיל סלע עבד אתי יכולנו לקחת פרוייקט גדול ראשון: הקמנו את מערכת החשמל של האוהל בעדן, לוח חשמל גדול, יציקת שרוולים בעמודים. (גיל עזב אחרי כשנתיים. אחרי כמה שנים הצטרף אלי אייל ברלס, ולשמחתי עבד אתי שש שנים.)
* עם ההקמה של המבנה ב'עדן' רכשנו את תחנות המתח הגבוה. העברת הקיבוץ למתח גבוה - זה הפרוייקט הרציני ביותר. בשנת 2006 עשינו הגדלה של המרכזייה של הקיבוץ. חוויה גדולה, שיא מבחינה מקצועית ומבחינה אישית.
* לפני שש שנים החלפנו את כל הרשתות העליונות לתיל מבודד, קיבלנו יעילות ושיפרנו את ההולכה. אין מאושר ממני כשאני עובר סופות וסערות, המערכת מתפקדת, ואין הפסקות חשמל.
* באותה תקופה אייל ואני התקנו את כל האזור המשקי להשכרות: לוחות חשמל, הזנות. עבודה שהכניסה כסף לקופה.
* הפרוייקט האחרון שעשינו בשנה החולפת, שוב בעזרת אייל ברלס – החלפת מוני החשמל. היו לי ספקות, פרפרים בבטן, אבל לדעתי זו הצלחה בלתי רגילה. החברה (סייטק) קוראת את כל הנתונים בצורה דיגיטלית, אנחנו מקבלים מהחברה קובץ ובו כל הנתונים. מערכת חכמה, כל מונה הוא מחשב בפני עצמו. כל תקלה מקבלת התראה מיידית. אני מאוד מרוצה ומאושר.
* בקרוב אתחיל עבודה על הדוודים באשקוביות – נחבר אותם לחוד, כמו כל הצרכנים.

* הפרוייקט הבא בפלסטניר – קבלת מכונת אקסטרוזיה חדשה. פינינו את המקום למכונה ע"י שהזזנו את כל מכונות החיתוך – דבר שדרש הכנת תשתיות חדשות במיקום החדש. בנוסף עושים הכנות להתקנה של המכונה לשריפת הגזים.
* בחודשים האחרונים נכנסה לעבודה מכונת מיון בגד"ש, וגם שם הייתי שותף בהכנות ובחיבורים.
* בקרוב – עדן, שכונות חדשות – לא צריך לדאוג לעבודה.
* עכשיו יש לנו רישיון זמני למחלק חשמל, תהליך שהתחלנו בו לפני שלוש שנים. אנו נמצאים בשלבים אחרונים של ביצוע הדרישות, כדי לקבל רישיון סופי.

נדרשת ביקורת של מהנדס לכל המבנים, ותיקונים לפי הממצאים. בעצם הקמנו חברה, שעמר לוינסון הוא המנכ"ל שלה, ותפקידה לספק חשמל לכל הלקוחות. בצורה זו אנחנו מקבלים הנחה על מחיר החשמל, וכסף זה יצטבר כקרן להשקעות.

...על כוס קפה עם יעקב שקד

אתה מתאר שני קצוות. מצד אחד כשאתה מצליח לעבוד ולעשות פרויקטים זה ממלא אותך שמחה, ומצד שני המצב שבו אתה לא תמיד יכול להיענות לבקשות וזה ממלא אותך תסכול.

כשעבדתי עם חבר שהיה לו ידע והיה איש מקצוע, יכולתי לשלוח אותו לעבוד גם בלעדי, אבל לוקח המון זמן להכשיר אדם לעבודה, זו המון אחריות. אם יש בן משק שרוצה ללמוד את המקצוע – אני מוכן שילמד על חשבון החשמליה, תמורת התחייבות לעבוד 3-4 שנים. המערכת גדולה מורכבת ומסובכת, ללמוד אותה זה עניין של 3-4 שנים. אשמח שיהיה אתי מישהו שרוצה לעבוד, אמרתי את זה לכל המנהלים. שכיר לא אקח.

העבודה בענף החשמל – אסור לבצע אותה לבד – מסיבות בטיחות. השנים לימדו אותי להיות מאוד זהיר. כשמדובר בלוחות חשמל גדולים אני מבקש ממישהו שיעמוד לידי: "אם חס וחלילה יקרה משהו – תוריד את המפסק הזה." כשיש צוות, תמיד אחד מסתכל, שומר. אני משתדל לעבוד נכון ובטוח כל הזמן, מקווה שלא יהיו פאשלות. כשמדובר בעבודות גדולות אני מבקש מהאנשים שנמצאים (יוסי, יובל ואחרים) שיעזרו לי בעבודה הפיזית. ככה גם במפעל – עוזר לי מי שנמצא – זאביק או מישהו אחר מהמערכת.
בעבודות גדולות שבהם התכנון והביצוע הם שלי, אני מאוד מוטרד: האם העסק יעבוד או לא יעבוד, האם חישבתי נכון את המרכיבים. אני לא בשקט, אני לוקח החלטות לבד, בלי עוד איש מקצוע, ללא שותף.

אבל אני לא מתלונן. ככל שאני יותר לחוץ אני יותר נהנה, אני אוהב אתגרים. בגלל שאני נוגע בהרבה דברים, העבודה מגוונת וטובה, ויש לי עניין גדול. זה מה שמחזיק אותי – משהו שמאתגר אותי ואני עושה ומצליח – נותן לי נשימה לכמה שנים. הרבה מהלכים שעשיתי – אני לא מצטער עליהם, החיים האירו לי פנים. הקיבוץ תורם לי, ואני תורם לו.

תודה רבה לשקד על השיחה הקולחת, הגלויה, והמגלה.

מאחלת לך עוד שנים של עבודה מאתגרת ומעניינת,

בהזדמנות זו אני מרשה לעצמי לומר לך תודה בשם החברים על מסירות ודאגה לאורך שנים, נטע

השתתפות באבל

* מערכת העלון מבקשת להשתתף באבלם העמוק של שרי הורביץ ושל בני המשפחה על מות האחות-דודה **רוחה ציזלינג** ז"ל
* מערכת העלון מבקשת להשתתף בצערה הכבד של מינדי בורץ והמשפחה על מות האב-סב **סולומון רוטשטיין** ז"ל.

פינה אישית

2012
אלבום משפחתי

בלילה שאבא לא שב
היה עצוב
אמא סרגה או תפרה או תקנה גרביים
וחשבה על הסודות
ועל האחות בברית המועצות
ועל התמונות שלו, שצריך להסתיר במגירה,
של הילד שהיה ושהילד לא ידע
ועוד אולי חשבה על המשכורת
ועל הגובה מהמועצה
שאתמול היה ואמר משהו, על המפלגה
הלא נכונה.

בלילה שאבא לא שב,
סבתא קראה בעיתון הרומני או הגרמני או הצרפתי
והקשיבה לקונצרט של יום שלישי,
אם היה מזל המנצח היה מנדי רודן,
וחשבה בתוגה
על סילביה, ביתה שבקרפטים קפאה
ועל מרצ'ל בנה שהרחיק עד ברזיל
כדי לא להביט שוב בעיניה ולבשר שסילביה,
בקרפטים,
למוות קפאה
ועל ניקו שחי בלי ילדים בת"א והוא פקיד בעירייה
ובקיץ במונית ספיישל היא תיסע אליו לחודש תל אביב
ועד אז
אולי עוד פעם, אמא,
שהיא לא מבוקרשט סתם מטיגינה,
עיירה נידחת במולדביה בסרביה,
תיקח אותה לבית קפה בחיפה והיא תקרא
בג'ורנלים צבעוניים בצרפתית וגרמנית, כמו שבני
תרבות קוראים.
ועוד היא חשבה על דברים, אבל בשפות שאני לא מבין.

בלילה שאבא לא שב
תנור הפיירסייד דלק,
האור היה עמום והריח היה של נפט
והצליל, של ביקבוק, של בקבוק הנפט
וחשבתי על החדר שאשן בו כשסבתא תיסע לתל אביב
ולא על מיטה מתקפלת בהול,
ליד שולחן האוכל שיש לו פלטת זכוכית
ומתחתיה תמונות.

בלילה שאבא לא שב
אולי הוא לא ישן לבד
בקיבוץ הרחוק שבו הוא עבד
אולי הוא לא נרדם ורק חשב
על אחותו סילביה שקפאה למוות בקרפטים
ועל אחיו מרצ'ל שברח לברזיל מפחד עיניה של אמו
ועל אחיו ניקו שחי כמעט לבד בתל אביב
ועל האב שנשאר בבוקרשט ומת
ועל הילד שמת ועליו לא מדברים
ועל הגובה מהמועצה
ועל המפלגה.

בלילה שאבא לא שב
היה עצוב כמו בדד
ונרדמתי על המיטה המתקפלת
ואמא נרדמה בסלון על הספה הנפתחת
וסבתא נרדמה בחדרה
בחדר הילדים
שאבא בנה.

יעקב (קוני) פנר 2012

לכבוד הגיעו לגבורות – מובא בזה סיפורו של **אברהם תקומי**

בית-אבא

נולדתי בשנת 1932. באיזמיר, עיר נמל במערב תורכיה, שאוכלוסייתה בת כרבע מיליון תושבים. בעיר הייתה קהילה יהודית של כ – 20000 יהודים.
הייתי הצעיר בין שלושה אחים ואחות.
הבית לא היה דתי במיוחד. שמרנו כשרות, הלכנו בשבתות ובחגים לבית הכנסת, לא יותר מזה.

מאורע שהשפיע עלי במיוחד: בילדותי הייתי בגן ציבורי עם אבי. הייתי אז בן שבע או שמונה. הייתה שם עמדת מים, כזאת שלוחצים על כפתור כדי לשתות. התחלתי להשתעשע ולשחק במזרקה. פתאום תפסו אותי מאחור. היה זה שומר הגן במדים, עם חגורה ומשרוקית. נבהלתי מאוד והתחלתי לבכות. אבי התקרב ושאל את השומר למה נטפל אלי. אחרי שנרגעתי אבי אמר לי: תדע שאנחנו פה בתורכיה אזרחים - אורחים. זו לא המדינה שלנו. בקרוב תהיה לנו מדינה משלנו וכולנו נעלה לפלשתינה. לפני 500 שנה גרשו אותנו מספרד ואנחנו פה אורחים.
אחרי שקמה מדינת ישראל וכל המשפחה עלתה ארצה אבי אמר לכל האחים: הנה יש לנו מדינה ועל כל אחד לתרום לה.
אבי היה מתווך דירות בקיץ, ובעל מקצוע בתחום הדפוס שבו עבד בחורף. בשנת 1950 עלה לארץ ומיד מצא עבודה בתחום זה.

בזמן מלחמת העולם השנייה תורכיה הייתה ניטרלית ואין לי חוויות מהתקופה הזאת.
בשנת 1942 הוטל מס מיוחד על לא-מוסלמים. מי שלא שילם – באו לביתו ולקחו מרכושו או לקחו לעבודות כפייה להשלים הסכום.
אבי גויס ב – 1942 לשנה לצבא התורכי והמשפחה נשארה בלי המפרנס. עברנו שנה קשה.
כאשר החלו להגיע הידיעות על השואה – החלו שמועות ופחד גדול אצל היהודים. באותה תקופה הרחיבו את הנמל בעיר ואנשים אמרו שיבואו אוניות גדולות לקחת יהודים להשמדה.

העלייה לארץ

אחי הבכור היה מזכיר תנועת 'החלוץ', ובביתנו הייתה פעילות שנערכה בסתר. התורכים חששו מהכורדים, שידרשו מדינה משלהם, ויצא חוק שאסר על קשרים עם חו"ל. הפגישות בביתנו נערכו בלילה, על השולחן שמו כיפות וספרי תפילה להסוואה, כי פולחן דתי היה מותר.
אבי האמין שתקום מדינה עברית וחלם תמיד על ציון. לאחי האמצעי נתן את השם בן-ציון כסמל. כך קיבלתי את הדחיפה לעלות: מהחלום של אבי, מהמפגשים והפעילות הציונית בבית. את הידיעה על הקמת המדינה קיבלו בבית בהתכנסות משפחתית חגיגית.
עליתי לארץ הראשון מבני המשפחה, כחודשיים לאחר הקמת המדינה.
אי-אפשר היה לקבל דרכון לישראל (עד 1950 היה כתוב בו שהוא טוב לכל המדינות חוץ מישראל). אמרנו שנוסעים לאיטליה לביקור משפחתי. אחי הביא את הידיעה שבאיסטנבול מתארגנת ספינה וקולטת רק צעירים לשם עלייה לארץ. מהאזור שלנו יצאו כמה צעירים ואני ביניהם. עלינו על ספינה איטלקית קטנה. היינו כ – 40 צעירים וצעירות. נתבקשנו ע"י המדריך "להיות בשקט" עד היציאה מתורכיה. פנינו כביכול לאיטליה ואח"כ שינינו כיוון. היה חודש יולי חם, ללא גלים גבוהים וסערות. זוכר שהייתי שוכב בלילה וחושב שהנה הסתיימה תקופת הילדות ובישראל יתחילו חיים חדשים ועצמאיים.
כשראינו מרחוק את חופי הארץ נשלף דגל ישראל, שרנו את "התקווה" וירדנו בנמל תל-אביב.

השנים הראשונות בארץ

בנמל תל-אביב ירדנו קבוצה של 40 צעירים בני 16-17. לקחו אותנו לסוכנות, רשמו ומינו ושלחו אותנו לבית-עולים ברעננה. שיכנו אותנו באוהלים.
חשבנו שנישן אחרי כל ההתרגשות של העלייה והלילות על סיפון הספינה – אבל טעינו. עם חשיכה התחילו יללות תנים. אנחנו חשבנו שאלה זאבים, ובתורכיה גדלנו על סיפורים מפחידים על זאבים שטורפים איכרים וילדים... בבוקר הסבירו לנו שאלה תנים.
אחרי יומיים העבירו אותנו ליגור, קיבוץ גדול ומסודר. שיכנו אותנו בבניין משלנו וקיבלנו טיפול מעולה.
במבט לאחור התקופה הזאת, של "עליית הנוער" הייתה יפה מאוד: שדות, מרחבים, טיולי שבת לחיפה ולכרמל. חיים טובים ומעניינים. הקבוצה שלנו הייתה מורכבת כולה מנערים יוצאי תורכיה. חצי יום עבדנו וחצי יום למדנו עברית, ידיעת-הארץ, תנ"ך. עבדנו בענפים שונים, אני עבדתי במשתלה.
בתקופה זו, בשנים 50-1949, התחילה העלייה הגדולה של יהודי תורכיה. הורים שעלו לארץ באו ולקחו את ילדיהם מהקיבוץ ונשארנו רק 18 נערים, מספר לא מספיק כדי לקיים חברת-נוער. הציעו לנו להתאחד עם קבוצה מגברעם וכך עשינו. עברנו לשם והתגייסנו כגרעין לנח"ל. עם סיום הטירונות חזרנו לגברעם לשל"ת.
הפילוג בקיבוץ המאוחד, שגברעם השתייך אליו, הוביל אותנו, כמה מפאיניקים, לפנות לאיחוד ולחפש קיבוץ אחר. הציעו לנו ללכת לניר-אליהו, שבו כבר היה גרעין תורכי מזה שנה, וכך הצטרפתי לקיבוץ.
הקיבוץ, שמנה אז כמאה חברים בערך, היה כמו תחנת רכבת, ללא יציבות. מהקבוצה שבאתי אתה לא נותר איש חוץ ממני.
בהתחלה עבדתי בגן-הירק. גידלנו ירקות לתצרוכת עצמית ואת העודפים שיווקנו לתנובה.
אחרי שנתיים הוקמו רפת ולול ואני עברתי לעבוד במחסן התערובות לבעלי החיים ובחצרנות. בתחום זה עבדתי הרבה שנים. כשהוקם "אמבר" וקיבלנו תערובת מוכנה – התחלתי לעבוד בחלוקת "אספקה קטנה", תפקיד שהיה באחריותי הרבה שנים.

איך הכרתי את נעמי

נעמי הייתה מגרעין "בתלם". בהתחלה הכרנו רק באופן שטחי.
באותה תקופה ריכזתי את ועדת חברים (היו הרבה בעיות אישיות ומשפחתיות של חברים).נעמי הייתה חברה בוועדה וכך הכרנו מקרוב בישיבות ובשיחות משותפות. לאחר חצי שנה של היכרות נשאנו ב – 1.7.1958. לחתונה הגיעו בערך 100 אורחים, כל בני המשפחות של נעמי ושלי.
לא יצאנו לירח-דבש, אלא ליום אחד בלבד לתל-אביב, לדודה של נעמי.

ניר-אליהו – הבית

עד שהגעתי לניר-אליהו התחנכתי בשני קיבוצים גדולים, יגור וגברעם, שבהם קיבלנו הכל מן המוכן. בניר-אליהו הכל היה חדש, בראשיתי, מאתגר; זה היה אחד הדברים שמשכו אותי להישאר.
הנישואים ולידתו של בננו אמיר קיבעו אותי במקום.

לך תקומי, מזל טוב ועוד שנים של שמחה ובריאות.

בעמוד האחורי דברים שנכתבו לכבוד סיום עבודתו של תקומי בכל-בו.

<u>חודש דצמבר—ספירת מלאי</u>

- המדור לקח הפסקה קלה

ננצל את העלון כדי לומר **תודה** בשם החברים לצוות בטיחות בדרכים על פועלם המבורך לשמירת שלומנו.

כל הכבוד על ההתמדה והעקשנות.

(וכדי לא להיכנס לתחרות עם האתר המקוון של הקיבוץ — לא תיאמר אף מילה על השערים ועל כלי הרכב החוצים את הקיבוץ).

ילידי החודש

חנה מאור, 80
שרה טוכמכר, 77
אילנה (לנצ'ו) ניר, 76
אריה שלמון, 72
שוש נסל, 68
שוש שלמון, 67

אברהם (בזוזה) ליבנה, 61
יעל בורנשטין, 60
חנה קובלסקי, 59
ראובן יוגב, 57
סמדר יוגב, 56
מיכאל פייפר, 55
נטע בארי, 54
אבי וינטר, 54
מוטי נמר, 54
עידית ברלס, 53

תמר שלמון, 45
טל רגב, 41
עמרי רז, 34
אילאיל הרץ, 33
עידית בורנשטין, 31
נדב רונן, 25

גבע קציר, 18
שקד ברלס, 16
עמרי מרחב, 16
ירדן שיקלי, 16
עמית שלמון, 15
איתן ביוקוראל, 14

שגיא ברק, 10
אור עציון צדפי, 4

צמיחה דמוגרפית וקליטה

לאחר שזמן רב לא פרסמנו עדכונים הקשורים בקליטה ובצמיחה דמוגרפית, מצורף סיכום של פרויקט הבניה המרוכזת בשנה האחרונה.

למעשה, בסביבות אפריל 2012 נכנסנו לתקופת המתנה שנמשכה עד לאחרונה, שעיקרה המתנה לקבלת אישורי בניה לתשתיות ולבתים בשכונה החדשה. חלק מהעיכוב נבע מכך שמינהל מקרקעי ישראל (ממ"י), בעל הבית של האדמות בישראל, עצר את כל אישורי הבניה לכל התנועה הקיבוצית (עונש קיבוצי...), בטענה שיש קיבוצים שביצעו שיוך דירות פנימי ללא מעבר דרך ממ"י, על מנת להימנע מתשלום המיסים וההיטלים הכרוכים בכך. לאחר לחץ של התנועות המיישבות ושל הקיבוצים יצאה הנחייה שכל קיבוץ שלא שייך בתים יוכל לקבל היתרי בניה.

יצאנו למאבק - הרי בקיבוץ ניר אליהו לא משייכים בתים, ולכן אין סיבה לעכב את אישורי הבתים (שבלעדיהם לא היינו יכולים להתחיל בעבודות התשתית לשכונה החדשה). הצבנו משמרות בימי קבלת קהל במשרדי ממ"י בת"א (של נציגי הקיבוץ וכן של הנקלטים החיצוניים) עד שהפקידות סוף-סוף הוציאה את ההיתרים (וגם את הנשמה) לבתים (הבתים בשכונה החדשה וכן 3 בתים מתוכננים לבניה במגרשים כלואים). אגב, בקיבוצים בהם עשו שיוך פנימי, עדיין לא מאשרים היתרי בניה והעתיד לא נראה ורוד... לאחר שבעיה זו נפתרה אצלנו, גם נדרשנו לבדיקה של רשות העתיקות בשטח השכונה החדשה, לוודא שאנו לא יושבים על אתר ארכיאולוגי. למזלנו, לא מצאו כלום...

בנוסף, בנק איגוד שהבטיח בזמנו שייתן משכנתאות בהיקף של עד 70% מערך הבתים, חזר בו השנה מהבטחה זו ואישר משכנתאות בהיקף של 50% בלבד מערך הבתים. משמעות הדבר הייתה שמשפחות רבות שכבר התקבלו לחברות לא יוכלו לשלם על הבית שלהן. בסופו של דבר, לאחר לחץ כבד מצידנו ומצד אמפא גם סתימה זו נפרצה, וכל משפחה תוכל לקבל עד 70% משכנתא. בכך התקדמנו עוד שלב בדרך החתחתים לקראת בניית שכונה חדשה בניר אליהו. במידה ולא יצוצו עוד עיכובים, יתכן ובשבועות הקרובים תחלנה עבודות התשתית לשכונה החדשה.

קשה לתאר במילים את תחושותיהם של הנקלטים ואת התסכולים שהם עוברים בגלל שיבושי לוחות הזמנים ואי הוודאות בכל התהליך. יש להבין כי לעיכוב משמעויות כספיות ואישיות ניכרות עבור המשפחות: חלקם מכרו בתים, חלקם נאלצו להשכיר דירות זמניות וחלקם אף עברו להתגורר עם הוריהם. בנוסף, חלק מהמשפחות התכוונו להכניס את ילדיהם אל מערכת החינוך שלנו כבר השנה, אך בשל העיכובים רובם החליטו שלא. לשבחם יאמר שעל אף התסכול הרב הם גילו אורך רוח והחליטו להמשיך בתהליך.

במשך זמן ההמתנה יזמה מינהלת הקליטה מספר אירועים כדי לקרב ולחזק את ההיכרות בין הנקלטים החיצוניים לתושבי הקיבוץ. לצורך כך נרתמו מספר רב של משפחות מהקיבוץ לאימוץ משפחות נקלטים (עדיין חסרות שלוש משפחות מאמצות - מי שמוכן להתנדב, בבקשה לפנות אלינו). תודה לכל המשפחות שהסכימו לאמץ! קיימנו ערב גיבוש בין המשפחות המאמצות והמאומצות בבריכה בספטמבר, והיה מוצלח מאוד. בהזדמנות זו נרצה לשבח את הנעורים שנרתמו למשימה. העובדה שהנעורים הפעילו את המשפחות נתנה ערך מוסף לערב - תצוגת תכלית לנקלטים על מעורבותם של הנעורים לעשייה בקיבוץ, חיבור הנעורים אל תהליך הקליטה, והשארת השכר על הפעלת ערב הגיבוש בקיבוץ (הועבר לנעורים) במקום להעברתו למפעיל חיצוני. קיבלנו תגובות טובות מהנקלטים ומהמאמצים ואנו מקווים שהערב אכן תרם להיכרות ולקשר בין הצדדים. כמובן שאנשי מינהלת הקליטה היו בשטח ודאגו לפרטים הקטנים.

בינתיים, 4 משפחות מחנכות את ילדיהן במערכת החינוך שלנו (שניצר, כרמלי, אמיתי ואשד). חלק מהנקלטים החיצוניים כבר הספיקו להתנדב להיות חלק מצוותי ההכנה לאירועי התרבות בקיבוץ.
מקרב המשפחות שמתעדות לגור בשכונה החדשה (21 חיצוניות ו-3 של בני משק) נבחר ועד שמקבל עדכונים על התהליכים ומוזמנים כמשקיפים לישיבות מינהלת פרויקט הבניה המרוכזת (בה יושבים הקיבוץ, אמפא, הקבלנים ומפקח הבניה).
אנו מקווים שבקרוב אכן נתחיל בבניה ושהדברים יתקדמו מהר יותר מעתה והלאה.

רמי צדפי ודניאל מדר
בשם מינהלת הקליטה

קיבוץ ניר אליהו היקר,
לפני כארבע שנים הגעתי אליכם לקיבוץ כעולה חדשה וחיילת בודדה, בלי להכיר אף נפש. תוך שעות ספורות ההרגשה של בדידות הפכה להרגשת שייכות לקהילה תומכת ודואגת. היום אני יכולה לומר שקיבוץ ניר אליהו הוא הבית הראשון שלי בארץ, וזה רק בזכות כל החוויות הטובות שעברתי אצלכם בקיבוץ. אני רוצה להודות לכם על ארבע שנים מדהימות ובמיוחד למשפחת מדר (יהודית, יתרו, אביב, ליאור, עומר ודבש) על הדרך בה הם קיבלו אותי למשפחתם הנפלאה, עם חום ואהבה, דאגה ושייכות מוחלטת. בלעדיהם חוויתי בקיבוץ הייתה שונה לחלוטין ואני מאוד מעריכה את כל המעשים המבורכים שהם עשו בשבילי לאורך השנים. בנוסף, ברצוני להודות לכל מי שפגשתי בדרך, כל מי שעזר לי, תמך בי, וקיבל אותי כמו בת קיבוץ. אינני יכולה לתאר לכם עד כמה ההרגשה של שייכות בארץ "זרה" וחדשה חשובה לעולה חדשה כמוני, ואצלכם זה קרה באופן כל כך טבעי. למזלי הכרתי אנשים יוצאי מן הכלל, חברים לחיים וזכיתי במקום מקסים לחזור אליו לחגוג ולשמוח.
בטעם מר-מתוק אני נאלצת לעזוב את הקיבוץ, כדי להמשיך את דרכי באוניברסיטה העברית בירושלים. אבל חשוב לי להבהיר שהקיבוץ תמיד תופס מקום מיוחד בליבי, ואני מבטיחה לחזור לבקר.
תודה על הכל!
טסה ברטלט

לטסה היקרה—בהצלחה מכולנו. נשמח תמיד לשובך

פתרון חידת הארכיון : חצר הגרוטאות בגני הילדים

בית ילדים ״פשוש״ 1978

התשובה למבנה מהעלון הקודם (מס׳ 502): השלט נמצא בחצר של בית פשוש. בכתבה שלפניכם תבוא לידי ביטוי החשיבות של החצר בגני הילדים. הצוותים משקיעים זמן, מחשבה ועבודה בסידור החצר בצורה שבה היא נמצאת. זה לא סתם סידור אקראי. בהזדמנות זו נחדש בקשה חוזרת ונשנית מצוותי החינוך – לא להיכנס לחצרות אחרי שעות הפעילות של גני הילדים. נגיעה בחפצים ובבניות של הילדים יש בה נזק ממשי, עד כדי עוגמת נפש לילדים ולעובדות החינוך.

בית ילדים ״פשוש״ 2012

יצאתי לאזור בתי הילדים לחפש את שלט ה״אין כניסה״ שהופיע בעלון.
הסתובבתי, התבוננתי וכמעט התייאשתי. לבסוף גיליתי את השלט בחצר הגרוטאות של בית הילדים בו גדלו ילדי. הילדים שיחקו בחצר כשהמטפלות משגיחות ופניתי לאחת מהן כדי שתספר לי על הפעילות בחצר הגרוטאות.
מי את? – שאלה אותי המטפלת...
קצת מוזר להסתובב במקום כל כך מוכר לך, להרגיש כל כך בבית ולגלות שלמעשה אתה זר במקום...

חצר גרוטאות הייתה במחלוקת בתחילת דרכה –
״מקום מאוד לא אסטטי״, אמרו המתנגדים, ״מקום לא בטיחותי...״
חצר שהתחילה אצל **מיקי לנגשטטר** בגן. מיקי הביאה אותה מאורנים, ממלכה האס, והיום אפשר לראות אותה בכל בית ילדים.
אצל הילדים הצעירים, ב״פשוש״ למשל, יוצאים לחצר הגרוטאות רק שלוש פעמים בשבוע בגן ״שרקרק״ תופסת חצר הגרוטאות מקום מרכזי אליה יוצאים הילדים יום יום ומתרחשת בה פעילות מגוונת, עשירה ויצירתית.

ומספרת **טל**, המטפלת הוותיקה ב״שרקרק״ שמזה 15 שנה מלווה את עבודת הילדים בחצר הגרוטאות:
כל יום, בין מפגש הבוקר ובין הסדנא, יוצאים הילדים לפעילות בחצר הגרוטאות. כל הילדים שותפים בפעילות. אם ילד מסוים אינו מוצא את מקומו, עוזרים לו.
הילדים מתארגנים בקבוצות, בונים ומשחקים. בונים בתים, חנויות, חללית, מעבדה שעושים בה ניסויים, בית בובות וכדומה.
בניית הבנים נושאת אופי טכנולוגי – מכשור, חשמל, משאבות, צינורות.
בניית הבנות מסודרת יותר – הן מבשלות, מנקות, מסדרות, מתאפרות.
אחת לשבוע, ביום ראשון יוצאים כל הילדים והצוות לסדר את הבניות. כל קבוצה מסדרת ומארגנת את הבנייה שלה, מוציאה מהבנייה מה שהיא לא צריכה ואם היא רוצה משהו נוסף היא יכולה לקחת מה״ערמות״. הערמות נמצאות בצידי החצר ועומדות לרשות כולם. אח״כ מוזמן כל ילד לבחור לו חפץ אישי ומתחילה עבודה מאוד יפה.
נחמד לעמוד מהצד, להתבונן בפעילות ולשמוע את השיחות. בכל בנייה הפעילות שונה וביום ראשון יפה במיוחד.
פעמים רבות אפשר לראות בחצר את המשך הפעילות המתרחשת בגן. למשל כשיש יום הולדת ממשיכים הילדים לחגוג אותה בחצר, בחנוכה הכינו הילדים כדים מבוץ אחרי פעילות של כדים בגן,

...חצר הגרוטאות בגני הילדים

כששותלים בגינה שותלים הילדים עשבים בחצר. כמו כן אפשר לעשות בחצר דברים שאי אפשר לעשות בגן כמו למשל – לשבור, לפרק, כמובן רק אם זה לא מסכן ולא מפריע לאחרים.
אנחנו, צוות הגן, תפקידנו לעזור להם להזיז דברים כבדים, לגרף, לנקות, להוציא דברים מסוכנים ולערוך תצפיות.
אני אוהבת לשמוע את ההתנהלות בחצר – מי שולט, מי נשלט, מי הוא "היהודי הנודד" שמחפש כל פעם מקום אחר, מי אוהב קביעות, מי פדנט, מי חרוץ....
15 שנה אני חיה ונושמת את חצר הגרוטאות ומאוד אוהבת את הפעילות בה. אני אוספת דברים לחצר וכל מי שמכיר אותי יודע ומביא לי חפצים כדי שאביא לגן. כמו שהילדים מתפתחים בבניות כך גם אני – מגלה ולומדת כל הזמן דברים חדשים. יש בחצר המון עושר והמון התפתחות.אני מאוד אוהבת את הפינה הזאת.

מהמועצה הגיעו כמה פעמים ורצו לסגור את החצר בטענות שאינה בטיחותית. אני נלחמתי להשאיר אותה ובאמת אנחנו שומרים שלא יהיו בה חפצים מסוכנים.

<u>חצר גרוטאות / מרסי רוזנבלום</u>

כשהתבקשתי לכתוב "משהו" על חצר הגרוטאות הלב שלי קפץ. התחלתי לעלות זיכרונות ובכוח עצרתי את רצף הדיבור ואת צרור המחשבות. עבורי החצר תמיד הייתה הלב של הגן, המקום בו ילד יכול לעבד את כל חוויותיו בכל הרמות, מקום שאפשר לי להתחבר לנפש של כל ילד. מזה 4 שנים איני קשורה למערכת הגנים. אבל הלב שלי תמיד שם, כי שם, כמו הילדים בחצרות, גדלתי.

אני זוכרת את הקרב על הקמת החצר הראשונה ב- 5-1974.
כשמיקי לנגשטטר ז"ל סיימה את לימודיה בסמינר אורנים, גייסה את כל משפחתה ל"צייד" אחרי הגרוטאות ברחבי הארץ. בקיבוץ קמה צעקה גדולה וכעס על הזבל והסכנות שמיקי הציבה בכניסה לגן. אבל מיקי, כמו מיקי, המשיכה בדרכה. מי שזכה לעבוד איתה בצוות, או היה להם ילד בגן, מהר מאוד נשבה בקסם של חצר הגרוטאות. אז למה? מה יש שם?
קודם, חשוב שיהיה ברור שמה שמותר היה אז, היום אסור. החוקים ותקנות הבטיחות מאוד מגבילות. הגנים גדולים יותר ומעט מאוד גננות לומדות את עקרונות החצר. אי אפשר להוסיף עוד מילה מבלי להזכיר את מלכה האס, מחנכת גדולה שמפיה יצאה התורה.
ולעניין...
בגיל הצעיר, אין הבדל בין למידה, משחק ועבודה. ילדים מפעילים את כל החושים שלהם כדי לחקור ולהבין את העולם. אפשר להסתכל בכל יחידה חינוכית בקיבוץ ולגלות איך היא מתפתחת ומשתנה עם גילאי הילדים.
אתמקד רק בחצרות בני 4-6. באמת, **<u>אני מביאה כאן רק חלק מאוד קטן בכל סעיף.</u>** אולי אני אפילו עושה עוול מסוים לנושא כל כך מורכב. בכל זאת, אם אגרום למישהו להביט על חצרות הגן כמשהו מיוחד, לגננת או מטפלת להסתקרן ולרצות לדעת יותר, אהיה מרוצה.

<u>החצר היא זרוע או דגם (מיקרוקוסמוס) של העולם.</u>
כותרת יפה. אני מתכוונת שהעולם בתוך החצר מדמה את העולם האנושי עם כל ההיסטוריה שלו. ילד יכול להתנסות ולנסות באופן שונה בחצר מזה שבעולם שהמבוגר מעצב עבורו.

...חצר הגרוטאות בגני הילדים

יש הבדל גדול בין פנים הגן והחצר!
פנים הגן מתוכנן על ידי הגננת על פי תפיסתה. לציוד יש מקום קבוע (מפגש, שולחנות חול, מפגש, פינת בובות). בסוף כל יום הציוד חוזר למקום. "מאפסים" את הגן. אפשר לחשוב על זה כמו לקחת דף לבן חדש לציור, או התחלת עבודה חדשה בארגז חול אחרי שהוא נקי ומגורף. הילדים עוזרים בסידור הגן.
בחוץ, הסביבה כל הזמן משתנה. אין מקום קבוע לרוב החפצים ואין שימוש קבוע בהם. קבוצות או יחידים יכולים להכריז על "מקום אישי" לבנייה והעבודה בו יכולה להימשך במשך כמה ימים או יותר. ילדים אחראיים רק על הבנייה שלהם. הם אינם אחראים על הסידור הכללי.
פה אני רוצה לציין שזו אחת הסיבות שאתם פוגשים שלט "אין כניסה" בחצרות. החפצים ומיקומם הם אישיים לכל דבר! בפעוטון זה שונה: שם הגננת בוחרת בקפדנות כל חפץ ומקומו.

אז איזה חפצים יש בחצר? (רק כמה דוגמאות!)
1. בסיסי בנייה גדולים כדי לעודד בנייה מורכבת (חביות, משטחים, עמודים, כלי רכב, תנורים) .
2. שאריות כלים וגדג'טים מעולם המבוגרים (קלידים, מסכים ללא זכוכית, משור כהה חבלים, כלי מטבח).
3. כלים או ציוד שאינו שמיש מעולם הילדים והינקות (כיסא לאוטו, בקבוקים, ישבנון), "חלקי חילוף": חלקים בלתי מזוהים מכלי בית ועבודה.
4. חומרי ניסוי: חמרים גמישים שמשתנים: טושים יבשים, חצץ, עשב, נסורת שהביאו מטיול, נרות שרופים של חג או יום הולדת.

מי אחראי?
החצר באחראיות **הגננת.** היא בוחרת את החפצים ואת מקומם בערמות הכלליות הנמצאות בשולי החצר, עוקבת אחרי תהליכים קבוצתיים וצרכים אישיים של הילדים ומחפשת הזדמנויות למידה וחוויה. בודקת בטיחות, דואגת לניקיון ואסתטיקה. על הגננת להדריך וללמד את הצוות וההורים את תפקיד החצר וחשיבותו בסדר יום.

מילים לסיום...
התרומה של חצר פעילה על פי העקרונות הבסיסים היא ענקית. יש לה קשר הדוק עם הטיול בגן. בלי טיול משמעותי החוויה של החצר נפגעת. חשוב לזכור שעבודה/משחק בחצר מאפשרת לילד משחק הרבה יותר חופשי, עם פחות התערבות ישירה של המבוגר. חצר פעילה תורמת לצמיחה אישית ותחושת מסוגלות שתסייע לו בשנים הבאות.

בגעגועים,
מרסי רוזנבלום.

החצר של "פשוש" היום

ראיינה ליקטה וערכה: עתליה אייל

1986

חידת החודש:

מהו המבנה, למה שימש בעבר? למה משמש כיום?

תשובות נא לשלוח למערכת בניר או לעמיקם. תשובה של עמיקם תימסר בעלון הבא.

כל אחד מאיתנו מקווה
שכשילך לעולמו –
יקראו מונומנט כלשהו
(או לפחות ביתנצ׳יק) על שמו.
אך רק חבר אחד בניר-אליהו
זכה עוד בחייו
שכולם יידעו מיהו ומהו
ושמו הונצח בבניין שלם, על ארבעת כתליו.
בהתחלה היה מחסן מצרכים
בצריף עקום ש״פיזה״ כונה
אז עוד כולם היו מלאי ערכים
וכל מה ששלי – היה של השכונה.
אחר-כך עברו למחסן תותחים
וזה כבר נקרא אספקה קטנה
לשם כבר נוספו ממתקים ומלוחים
והחבר׳ה סחבו אותם דרך החלונות כל השנה.
השוקולד נמס בקיץ הלוהט
שטראוס וסנוקרסט לא היו כלל בתמונה.

אחר-כך מכרו בתלושים במבנה השכן
שלימים צמח להיות מפעל פלסטניר
סיגריות בחינם אצל קורדובה מנחם
וכמעט הכל בחלוקה אצלנו בניר
בשנת 72 – נולד המוסד
הנקרא על שמו של חברנו הוותיק
ומאז הוא שם עמל ועבד
מידי פעם לקח על עצמו תיק,
או נקרא למלא איזה תפקיד
אך יכולנו לדעת שהוא יהיה שם תמיד.
ודאי כבר ניחשתם במי המדובר
מי זכה שילכו אליו כל שני, רביעי, שישי ושבת
מי הוא זה ששמו מוכר
לכל חבר, לכל מתנדב, שגור בפי בן ובת.

תודה לך **תקומי** על שנים של מסירות
על הסבלנות, על ההתמדה
מאיתנו – מקבלי השרות.

נכתב ב– 7/3/1997 ע״י נטע בארי